

1096/3/2

fortid og nutid

*Tidsskrift for kulturhistorie
og lokalhistorie*

Bind XXIII

Udgivet af

Dansk Historisk Fællesforening

Andelsbogtrykkeriet i Odense

1966-68

Redigeret af museumsdirektør, cand. mag. *Niels Oxenvad* (s. 1-96)
og arkivar, mag. art. *Knud Prange* (s. 97-536)
under medvirken af
Kristian Hald, Johan Hvidtfeldt og Knud Klem

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET
1. AFDELING
KØBENHAVN

Indhold

KOMMENTARER

Kulturcentre (Olaf Olsen)	97
Stivner vi? (Knud Prange)	177
Skal vi i bokseringen? (Peter Kr. Iversen)	273
Johan Hvidtfeldt (Olaf Olsen)	353

ARTIKLER

<i>Andersen, Vald.</i> : Registrering af tingbogstof	183
<i>Bertouch, Rudolph, H. K. Kristensen og Ole Warthoe-Hansen</i> : Hvad vil vi opnå med den amtshistoriske årbog?	403
<i>Dahlerup, Troels</i> : Den gejstlige juridiktion i dansk middelalder	297
<i>Dybdahl, Vagn</i> : Det lokalhistoriske arbejde i byerne	275
Diskussionen efter Vagn Dybdahls foredrag	348
<i>Eskeröd, Albert</i> : By och gård inom danskt-skånskt område	1
<i>Iversen, Peter Kr.</i> : De lokalhistoriske foreningers arbejde i tal 1966-67 ..	390
<i>Jørgensen, Frank</i> : Brandforsikringsarkivalier i Rigsarkivet vedrørende landbygninger i kongeriget	383
<i>Jørgensen, Jens Ulf, Kristian Hald og Axel Steensberg</i> : Tingbøger	412
<i>Jørgensen, Preben</i> : Amatørfotografen og registreringen af gamle bygninger	123
<i>Kayser, Kjeld og Poul Strømstad</i> : Vejledning i undersøgelse af købstadbygninger	355
<i>Neumann, Hans</i> : Museernes arbejdsforhold	110
Drøftelse af: Museernes arbejdsforhold	117
<i>Rasmussen, Poul</i> : Principper for udarbejdelsen af registre og register til – samt udtog af – tingbøger og dombøger	422
<i>Seeberg, Peter</i> : Regionalmuseernes rolle i den videnskabelige forskning ..	119
<i>Toft, H.-I.</i> : Fonden til bevarelse af gamle huse i Tønder	179

<i>Warthoe-Hansen, Ole</i> : Bidrag til lokalhistorisk status	99
---	----

MINDEORD

<i>Knud Fabricius, 1875-1967</i>	310
--	-----

ANMELDELSER

a. Litteraturoversigter

Litteratur om Danmarks forhistorie 1961-1964 (C. J. Becker)	27
---	----

b. Enkeltanmeldelser

<i>Arhnung, J. O.</i> : De hellige tre kongers kapel ved Roskilde Domkirke (Erik Skov)	144
<i>Arkiv. Tidsskrift for arkivforskning</i> (H. P. Clausen)	129
<i>Arnfred, J. Th.</i> : Askov Højskole i mands minde (Ingrid Markussen) ..	320
<i>Bjerre Herreds Bogen</i> (Paul G. Ørberg) ..	62
<i>Bringéus, Nils-Arvid</i> : Olof Hyltén-Cavallius som etnolog (Holger Rasmussen)	197
<i>Bødker, Laurits, Brynjulf Alver, Bengt Holbek og Leea Virtanen</i> : The Nordic Riddle. Terminology and Bibliography (Iørn Pjøj)	63
<i>Christensen, P.</i> : Forfatteren Andreas Peter Gaardboe og hans forudsætninger (Paul G. Ørberg)	146
<i>Cohen, Sidney L.</i> : Viking fortresses of the Trelleborg type (Olaf Olsen) ..	140
<i>Dansk Folkemuseum & Frilandsmuseet</i> (Gösta Berg)	191
<i>Dansk historisk Bibliografi 1913-1942</i> (C. Rise Hansen)	425
<i>Danske historikere 1965</i> (Harald Ilsøe) ..	317
<i>Descriptive list of plans in the Scottish Record Office. Vol. I</i> (C. Rise Hansen)	433
<i>Eller, Povl</i> : Historisk Ikonografi (Gudmund Boesen)	204
<i>Familiengeschichtliche Bibliographie, Band 11, 1960-62</i> (Hans H. Worsøe) ..	428

<i>Favrholdt, M.</i> : Haderslev Latinskoles historie 1567–1967 (Aage Bonde) . . .	222	<i>Kulturhistorisk Leksikon VII–XI</i> (Knud Prange)	193
<i>Flensburg-Geschichte einer Grenzstadt</i> (Lorenz Rerup)	223	<i>Kürstein, Poul</i> : Korstolene i Roskilde Domkirke og deres billeder (Ulla Haastруп)	442
<i>Fortid i skrift</i> (Ole Warthoe-Hansen) . .	315	<i>Kaae, Alfred</i> : Vestjyske godsejere og deres bønder (C. Rise Hansen)	220
<i>Galster, Georg</i> : Mønt (Erling Albrectsen)	204	<i>Lagerlöf, Erland</i> och <i>Gunnar Svahnström</i> : Gotlands kyrkor (Olaf Olsen)	225
<i>Gejl, Ib</i> : Under værgerådet (Paul G. Ørberg)	463	<i>Lang, A. W.</i> : Entwicklung, Aufbau und Verwaltung des Seezeichenwesens an der deutschen Nordseeküste (Henning Henningsen)	57
<i>Glob, P. V.</i> : Danske oldtidsminder (Hans Neumann)	436	<i>Laurids Skaus</i> brevveksling med politiske venner i København (Lorenz Rerup)	458
<i>Glob, P. V.</i> : Mosefolket (Elise Thorvildsen)	207	<i>Lauring, Palle</i> : Ude og inde i København 1850–1920 (Finn H. Lauridsen)	147
<i>Gotfredsen, L.</i> : Gentofte kommune-styre 1942–1967 (Sigurd Jensen)	462	<i>Linvald, Steffen</i> : Københavnske gadenavne i fortid og nutid (Kristian Hald)	459
<i>Grandjean, Bredo L.</i> : Dansk ostindisk porcelæn (Kristian Jakobsen)	453	<i>Lindälv, Elof</i> : Fornfund och Fornminnen i Norra Halland (Marianne Bro-Jørgensen)	438
<i>Grosse, Rudolf</i> : Sølvkarret fra Gundestrup (Aino Mortensen)	210	<i>Lund, Hans</i> : Askov Højskole 1865–1915 (Ingrid Markussen)	320
<i>Hald, Kristian</i> : Stednavne og kulturhistorie (Christian Lisse)	206	<i>Lunds stifts landebok I–III</i> (Troels Dahlerup)	211
<i>Hartmann, Grethe</i> : Boliger og bordeller (Aage Jørgensen)	450	<i>Löber, Karl</i> : Beharrung und Bewegung im Volksleben des Dillkreises/Hessen (Holger Rasmussen)	59
<i>Hjelholt, Holger m. fl.</i> : Sønderborg bys historie I–II (Lorenz Rerup)	464	<i>Middelalderstudier tilegnede Aksel E. Christensen</i> (Thelma Jexlev)	188
<i>Højberg, Folke</i> : Medeltida absidkyrkor i Norden (Axel Bolvig)	56	<i>Nielsen, Erik Levin</i> : Det ældste Viborg (Hans Stiesdal)	200
<i>Jacob Fabricius den yngres optegnelser 1617–1644</i> (Hans H. Worsøe)	145	<i>Olsen, Olaf</i> : Hørg, hov og kirke (Roar Skovmand)	141
<i>Jacobeit, Wolfgang</i> : Bäuerliche Arbeit und Wirtshaft (Holger Rasmussen)	131	<i>Piø, Iørn</i> : Folkeminder og traditionsforskning (Henning Henningsen)	429
<i>Jensen, Per</i> : Drikkevandsundersøgelser (Herluf Nielsen)	135	<i>Præsteindberetninger om fæstegods m. v. i Vendelbo stift 1568 og 1599</i> (Bue Kaae)	219
<i>Jyllands brevkiste</i> (Poul Enemark) . . .	136	<i>Randers bys vilkår og artikler 1609</i> (Thelma Jexlev)	444
<i>Jørgensen, Andreas</i> : Bornholmske retsbetjentarkiver indtil 1919 (A. Strange Nielsen)	313	<i>Rasmussen, Poul</i> og <i>Aase Rosenberg Rasmussen</i> : De nørrejyske landdistrikters rets- og politikredse indtil 1956 (Harald Jørgensen)	432
<i>Jørgensen, E. Lauman</i> og <i>P. Chr. Nielsen</i> : Nordsjællands skove gennem 200 år (C. Rise Hansen)	217	<i>Repertorium der diplomatischen Vertreter aller Länder. III Band. 1764–1815</i> (C. Rise Hansen)	457
<i>Jørgensen, Frank</i> : Ældre fængselsarkiver fra København og Møn (A. Strange Nielsen)	313	<i>Riismøller, Peter</i> : Sultegrænsen (Olaf Olsen)	194
<i>Jørgensen, Harald</i> : Landsarkivet for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm (A. Strange Nielsen)	313	<i>Roskilde kapitels jordebog 1568</i> (Poul Rasmussen)	216
<i>Jørgensen, Johan</i> : Rentemester Henrik Müller (Niels Steensgaard)	445	<i>Rostvik, Allan</i> : Har och Harg (Bent Søndergaard)	431
<i>Kegnæs 1615–1965</i> (Finn Grandt-Nielsen)	466		
<i>Kejlbo, Ib</i> : Historisk kartografi (Niels Nielsen)	139		
<i>Krause, Wolfgang</i> : Die Runeninschriften im älteren futhark (Kristian Hald)	439		
<i>Kristensen, H. K.</i> : Gamle sydvestjyske fiskerlejer (Holger Rasmussen)	133		

<i>Rudolph, Wolfgang</i> : Handbuch der volkstümlichen Boote im östlichen Niederdeutschland (Ole Crumlin-Pedersen)	440	Frilandsmuseet	64, 233, 478
<i>Schlee, Ernst</i> : Kieler Fayencen (Sig. Schoubye)	203	Naturvidenskabelig afd. ..	64, 234, 479
<i>Schmidt, J. Boisen</i> : Studier over stats-husholdningen i kong Frederik IV's regeringstid 1699–1730 (Johan Jørgensen)	447	Skibshistorisk Laboratorium	234, 479
<i>Skrubbeltrang, Fridlev</i> : Det indvundne Danmark (Sigurd Rambusch)	212	Landbrugsmuseet	65, 235, 479
<i>Stone, Lawrence</i> : The crisis of the aristocracy 1558–1641 (E. Ladewig Petersen)	150	Kunstindustrimuseet	65, 235, 480
<i>Strømstad, Poul</i> : Ildebrandshuse (Knud Klem)	213	De danske kongers kronolo-giske samling på Rosenborg	66, 235, 480
<i>Strømstad, Poul</i> : Søerne (Steffen Lin-vald)	460	Tøjhusmuseet	66, 236, 481
<i>Strømstad, Poul</i> : Abentrå 1 (Knud Klem)	148	Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg	66, 236, 481
<i>Thomsen, Birgit Nüchel</i> : Sjællandske retsbetjentarkiver indtil 1919, Gl. Kø-benhavns amt (A. Strange Nielsen) ..	313	Orlogsmuseet	482
<i>Topsøe-Jensen, Torben</i> : Ad hjulspor og landeveje (Axel Steensberg)	198	Dansk Pressemuseum og Ar-kiv	66, 237, 482
<i>Trap, J. P.</i> : Danmark, bd. VIII–IX (Niels Oxenvad)	434	Fiskeri- og Søfartsmuseet, Es-bjerg	67, 493
<i>Valen-Sendstad, Fartein</i> : Norske land-bruksredskaper 1800–1850-årene (Pe-ter Michelsen)	54	Helsingør Bymuseum	67, 237
<i>Weber-Kellermann, Ingeborg</i> : Ernte-brauch in der ländlichen Arbeitswelt des 19. Jahrhunderts auf Grund der Mannhardtbefragung in Deutschland von 1865 (Holger Rasmussen)	59	Frederiksværk og Omegns Museum	67, 237
<i>Vedel, Anders Spørensen</i> : Den danske Krønike (E. Ladewig Petersen)	443	Nordsjællands Folkemuseum	238
<i>Wiese, H. und J. Bölts</i> : Rinderhandel und Rinderhaltung im Nordwesteuro-päischen Küstengebiet vom 15. bis zum 19. Jahrhundert (Johan Jørgen-sen)	455	Hørsholm Egn Museum ..	67, 238
<i>Vikingen</i> (Olaf Olsen)	441	Tikøb Kommunes historiske samling	67, 238
<i>Vikingerne i Paris</i> (Helge Paludan) ..	316	Gilleleje Museum	68, 482
<i>Aakjær, Jeppe</i> : Jyske folkeminder (Iørn Piø)	195	Museet på Jægerspris Slot ..	482
		Roskilde Museum	68, 238, 483
		Køge Museum	68, 483
		Museet for Holbæk og Omegn	68, 239, 484
		Kalundborg og Omegns Mu-seum	68, 239, 484
		Odsherreds Folkemuseum,	
		Nykøbing Sjælland	69, 240, 485
		Næstved Museum	69, 240, 485
		Sydsjællands Museum, Vor-dingborg	69, 240, 485
		Lolland-Falsters Stiftsmuseum,	
		Maribo	69, 240, 486
		»Falsters Minder«, Nykøbing F.	241, 486
		Odense Bys Museer	70, 241, 486
		Willemoesgaardens Minde-stuer, Assens	70,
		Middelfart by- og egnhistori-ske Museum	70, 242, 487
		Museet for Kerteminde og Omegn	242
		Svendborg Amts Museum ..	70, 242, 487
		Hjemstavnmuseet »Den gamle gaard«, Fåborg	70, 242, 487
		Langelands Museum, Rudkø-bing	71, 242, 488
		Marstal Museum	71, 243, 488
		Vendsyssels historiske Mu-seum, Hjørring	71, 243, 488
		Bangsbomuseet, Frederikshavn	71, 243, 488
		Museet for Thy og V. Han-herred, Thisted	243
		Morslands historiske Museum,	
		Nykøbing Mors	243, 489

HISTORISKE NOTER

153, 226, 325, 468

INSTITUTIONERNES

VIKRSOMHED 1965, 1966 og 1967

Nationalmuseet,

1. afd. 64, 232, 477

2. afd. 64, 232, 477

3. afd. Dansk Folkemuseum 64, 233, 478

Aalborg historiske Museum	71, 244	Byarkivet i Kerteminde	258
Hjemstavnsmuseum, Als, Øst- jylland	495	Middelfart by- og egnhistori- ske Arkiv	86, 258, 504
Viborg Stiftsmuseum	72, 244, 489	Faaborg byhistoriske Arkiv	86, 258, 504
Kulturhistorisk Museum, Randers	490	Rudkøbing byhistoriske Arkiv	87, 258
Hobro Museum	72,	Lokalhistorisk Samling, Hjør- ring	87, 259, 504
Djursland Museum	492	Frederikshavn byhistoriske Arkiv	87,
Ebeltoft Museum	246, 491	Sæby historiske Arkiv	87, 259, 504
Forhistorisk Museum, Århus	72, 245, 490	Viborg byhistoriske Arkiv	88, 259, 504
Odder Museum	73, 490	Det byhistoriske Arkiv i Skive	88, 259, 505
Silkeborg Museum	73, 490	Randers byhistoriske Arkiv	88, 505
Vejle Museum	73,	Ebeltoft byhistoriske Arkiv	260
Fredericia Museum	245, 491	Århus Kommunes lokalhisto- riske samling	88, 260, 505
Museet på Koldinghus Slot	73, 246, 491	Det historiske Arkiv for Od- der og omegn	89,
Glud Museum	245, 491	Lokalhistorisk Samling, Silke- borg Bibliotek	260
Ringkjøbing Museum	74, 246	Esbjerg byhistoriske Arkiv	261, 506
Holstebro Museum	74, 246, 492	Varde byhistoriske Arkiv	506
Lemvig Museum	489	Grindsted egnhistoriske Ar- kiv	261, 506
Herning Museum	74, 247, 492	Lokalhistorisk Samling for Sønderjylland	261
Den antikvariske Samling, Ribe	74, 247, 493	Aabenraa byhistoriske Arkiv	89, 262, 506
Museet for Varde By og Om- egn	247, 492	Det kongelige Bibliotek	90, 262, 507
Esbjerg Museum	74, 247, 493	Dansk Folkemindesamling	91, 265
Ølgod Egnsmuseum	247, 492	Foreningen Danmarks Folke- minder	93, 510
Haderslev Amts Museum	75, 248, 494	Nordisk Institut for Folke- digtning	93, 266, 510
Tønder Museum	494	Institut for dansk Dialekt- forskning	93, 267, 510
Aabenraa Museum	75, 494	Institut for jysk Sprog- og Kulturforskning	95, 512
Museet på Sønderborg Slot	75, 494	Institut for Navneforskning (Stednavneudvalget)	95, 268, 512
Rigsarkivet	76, 248, 495	Institut for dansk Kirkehisto- rie	269, 512
Erhvervsarkivet, Statens er- hvervshistoriske arkiv	78, 254, 500	Institut for dansk Skolehisto- rie	513
Landsarkivet for Sjælland m. m.	80, 251, 497	Selskabet for udgivelse af kil- der til dansk Historie	269, 514
Landsarkivet for Fyn	81, 252, 498	Landbohistorisk Selskab (Ud- valget for udgivelse af kil- der til landbefolkningens historie)	96, 269, 514
Landsarkivet for Nørrejylland	81, 252, 499	Det danske Sprog- og Littera- turselskab	96, 269, 514
Landsarkivet for de sønder- jyske landsdele	82, 253, 499	Udgiverselskabet for Dan- marks nyeste Historie	96, 269, 514
Københavns Stadsarkiv	83, 256, 502	Samfundet for dansk Genea- logi og Personalhistorie	270
Frederiksberg Stadsarkiv	83		
Søllerød Kommunebiblioteker Helsingør byhistoriske Arkiv	83,		
Køge byhistoriske Arkiv	84,		
Kalundborg by- og egnhisto- riske Arkiv	85, 256, 503		
Midtsjællands lokalhistoriske Arkiv, Ringsted	257		
Næstved by- og egnhistoriske Arkiv	85, 257, 503		
Faxe Herreds lokalhistoriske Arkiv	85, 258, 503		
Lollands Arkiv	86, 258		
Falsters egnhistoriske Arkiv	258		
Willemoesgaardens Minde- stuer, Assens	86		

FORENINGSMEDDELELSER

De folkelige bevægelser og lokalhistorien.	
Referat af Verner Hansens foredrag og den efterfølgende diskussion på årsmødet i Frederikshavn 1967 ved Povl Eller	347
Dansk kulturhistorisk Museumsforening	
årsmøde i Tønder 1966	158
– i Frederikshavn 1967	331
– i Svendborg 1968	515
Sammenslutningen af lokalhistoriske arkiver	
årsmøde i Tønder 1966	165
– i Frederikshavn 1967	337
– i Svendborg 1968	523

Sammenslutningen af lokalhistoriske foreninger

årsmøde i Frederikshavn 1967	338
– i Svendborg 1968	525
Dansk historisk Fællesforening	
årsmøde i Tønder 1966	167
– i Frederikshavn 1967	340
– i Svendborg 1968	529
Dansk historisk Fællesforening regnskab 1965–66	175
– 1966–67	351
– 1967–68	535